

Løgbiti um hvussu
“føroyingur” skal skiljast sbrt.
§ 10, stk. 2, 2. pkt. í
heimastýrislógini

L Ø G M A N S S K R I V S T O V A N

Lógartænastan juli 2020

Lögbitar

Ætlanin við lögbitunum er stutt at lýsa nökur yvirskipað lögfrøðilig ella faklig evni, sum tað er gott at hava sum undirstøði, tá ein lóg ella aðrar rættarreglur skulu gerast.

Lögbitarnir eru eitt leiðbeinandi ískoyti til rundskrivið um lógarsmíð.

Lögbitarnir eru gjørdir í samráð við tey stjórnarráð ella myndugleikar, sum hava serligan kunnleika innan økið, sum lögbitin viðvíkur.

Nella Festirstein
Deildarstjóri á lógartænastuni

Løgbiti nr. 14

Løgbiti um hvussu “føroyingur” skal skiljast sbirt. § 10, stk. 2, 2. pkt. í heimastýrslógini

Í hesum løgbita verður § 10, stk. 2, 2. pkt. í heimastýrslógini, sum ásetur, at tað í lóggávu ella umsiting ikki kann verða gjørdur munur á føroyingum og øðrum donskum ríkisborgarum, viðgjørd.

1. Heimastýrslógin

§ 10 í heimastýrslógini er soljóðandi:

§ 10. Í ferðapassi og tjóðarprógvi skrivað í Føroyum til Føroying verða “Føroyingur” og “Føroyar” sett aftaná orðini “Dansk” og “Danmark”. Sum Føroyingur verður roknaður hann, ið hevur danskan ríkisborgararétt og er heimahoyrandi í Føroyum. Valrætt og valføri til stovnar, sum hoyra undir føroyska heimastýrið, kunnu verða treytað av, at avvarðandi er Føroyingur. Annars kann í lóggávu ella umsiting ikki verða gjørdur munur á Føroyingum og øðrum donskum ríkisborgarum.

§ 10, stk. 2, 2. pkt. ásetur sostatt forboð fyri, at tað í lóggávu ella umsiting verður gjørdur munur á føroyingum og øðrum donskum ríkisborgarum.

Í viðmerkingunum til heimastýrslógina er ikki greitt nærri frá, hvussu § 10, stk. 2, 2. pkt. skal skiljast ella umsitast.

2. Tulkning av § 10, stk. 2, 2. pkt.

Í dómi frá Eystara Landsrætti UfR 1983.986Ø er tulkningin av § 10, stk. 2, 2. pkt. umrødd. Dómurin snýr seg um umsitingina av § 19, stk. 7 í skattalógini, sum gav møguleika fyri undantaki frá skatta-reglum. Undantakið bleiv umsitið á ein slíkan hátt, at tað var avgerandi fyri um undantak var givið, at umsøkjarin var føddur og uppvaksin í Føroyum. Í málinum fekk saksøkjarin, sum var danskur ríkisborgari, føddur og uppvaksin í Danmark, og flutti til Føroya at arbeiða eftir lokna útbúgving sum lækni, noktað undantak. Orsøkin var, at undantak einans var givið “føroyingum”, t.e. persónum, sum vóru uppvaksnir í Føroyum. Í dóminum gongur fram, at saksførarin hjá saksøkjaranum hevur sett seg í samband við Statsministeriet um tulkningina av § 10, stk. 2, 2. pkt. í heimastýrslógini.

Statsministeriet skrivar í svarinum m.a.:

“Statsministeriet har fortolket bestemmelsen således, at der er tale om en “beskyttelsesbestemmelse”, der skal hindre, at hjemmestyret ensidigt stiller danske statsborgere, der ikke er hjemmehørende på Færøerne, ringere end færinger. Det er imidlertid ved fortolkningen af bestemmelsen accepteret, at f.eks. adgangen til at udøve visse erhverv betinges af dansk statsborgerskab + bopæl på Færøerne, jfr. f.eks. den færøske næringslov (lagtingslov af 20. december 1955). Synspunktet bag denne fortolkning er, at det står enhver dansk statsborger frit for at tage ophold på Færøerne.”

Eystari Landsrættur staðfestir dómin hjá Føroya Rætti, at umsitingin av § 19, stk. 7 var í stríð við § 10, stk. 2, 2. pkt. í heimastýrslógini. Landsrætturin sigur m.a.:

“Indstævnte er - som af parterne anført - færing, således som dette er defineret ved hjemmestyrelovens § 10, stk. 1, idet han er dansk statsborger og har bopæl på Færøerne.

Appellantens begrundelse for afslaget på dispensationsansøgningen er (i dansk oversættelse) sålydende i skrivelse af 20. marts 1981: “- undtagelsesreglen i skattelovens § 19 stk. 7 har været og er praktiseret således, at den kun er gældende for statsborgere, som ved opvækst har fået en fast og naturlig tilknytning til Færøerne.

Det tiltrædes, at denne begrundelse er en tilsidesættelse af reglen i hjemmestyrelovens § 10, stk. 2, 2. pkt., idet den stiller indstævnte som dansk statsborger ringere end andre færing, fordi han ikke tidligere har været færing.”

Tað, sum sostatt er avgerandi í dóminum frá 1983 er, at ásetingin í skattalógini verður umsitin á ein slíkan hátt, at tað er ein fyritleykt fyri at fáa undantak, at viðkomandi er uppvaksin í Føroyum, sum hevur við sær, at danir og føroyingar, hóast sama ríkisborgararætt, verða viðgjørdir ymiskt.

3. Niðurstøða

Í sambandi við at uppskot til lögtingslógir verða viðgjørðar í landsstýrinum, sum á einhvønn hátt áseta fyrimunir fyri føroyingar, er tað sostatt umráðandi at gera sær greitt, um ein slíkur fyrimunur er í samsvari við § 10, stk. 2, 2. pkt. í heimastýrslógini. Sama er galdandi fyri umsiting av slíkari áseting.

Tað, sum er greitt frá omanfyri, hevur við sær, at § 10, stk. 2, 2. pkt. ikki forðar fyri, at tað í føroyskari lögtingslóg verður ásett sum krav, at ein persónur hevur bústað í Føroyum fyri at fáa onkran ávísan ágóða. Hetta m.a. tí, at tað stendur einhvørjum donskum ríkisborgara frítt fyri at búseta seg í Føroyum.

Niðurstøðan kann tó verða ein onnur, um tað verður ásett sum krav, at ein persónur skal hava búð í Føroyum í eitt ávíst tíðarskeið. Sjálvt um ein slík treyt ikki skilir ímillum persónar grundað á ríkisborgararætt, vil ein slík treyt hava við sær, at føroyingar hava lættari við at lúka treytina enn danskarar, og tí minnir støðan um hana, sum er lýst omanfyri um dómin frá 1983.